

שמיטה (3)

אותו, כולם יכולים לענג את השבת באכילה ושתייה. אמנם יש בני אדם נעלים העובדים בששת ימי המעשה את בוראם ומכניעים את יצרם בכל ימות השבוע, וכאשר מגיעה שבת קודש הם זוכים להגיע להארה גדולה ביתר שאת. על כן אומרת התורה: **"וְשַׁבְתָּהּ הָאָרֶץ"**, אלה שכל השבוע משביתים את הארציות שלהם, כשמגיע שבת היא בגדר **"שבת לה"**, כל כוונתם באכילה ושתייה היא רק לשם ה'. אולם יש כאלו **"וְהִיָּתָה שַׁבַּת הָאָרֶץ"**, השבת שלהם היא **"שבת הארץ"**, כל כולה ארציות וגשמיות, **"לָכֵם לְאָכְלָה"**, והיא מיועדת עבורם רק להתענג באכילה ושתייה.

ספר "ומתוך האור, שמיטה"

וְלִבְהִמְתָּךְ וְלַתְּחִיָּה (כה.ז.)
מצות הביעור

מדוע הזכירה התורה גם את הבהמה וגם את החיה, הרי נתן ללמוד זו מזו, אם חיה שאין אדם חייב במזונותיה מותרת לאכול מתבואת השמיטה, בהמתך שאתה מחויב במזונותיה כל שכן שמותרת לאכול מפירות השמיטה? מכאן למדו חז"ל את דין ביעור.

הקיסה התורה בהמה לחיה, ללמדנו שכל זמן שחיה אוכלת מן השדה האכל לבהמתך מן הבית, כלה לחיה מן השדה כלה לבהמתך מן הבית. כאשר מגיע זמן הביעור, דהיינו שנגמרו הפירות בשדה שזה כבר **"כלה לחיה"** אז **"כלה מהבית"**, צריך להפקיר גם הפירות שיש בבית, ומותר להשאיר רק כמות של מזון עבור שלוש סעודות.

יש לדון האם מצות ביעור פירות שביעית היא מצוה חיובית, שהאדם חייב לעשותה, כמו תפילין שהאדם חייב להניח בכל יום, או שמא היא מצוה קיומית, שאין חיוב לעשותה, רק שאם נשארו לו פירות שביעית עליו לבערם, כמו מצות שחיטה שאין חיוב על האדם לשחוט, אלא שאם הוא רוצה לאכול בשר עליו לשחוט תחילה את הבהמה. והנפקא מינה, האם חל חיוב האדם לשמור פירות שביעית כדי שיוכל לבער, או שמא רק באופן שנשארו לו בזמן הביעור חייב לבער.

על זה כתב ה' **"חכמת אדם"** (שער מצות הארץ יט. ו): ומי אשר מילא ידו לה' ויכולת בידו לקיים מצות ביעור על ידי שריפה, נראה לי שיעשה כן, שאיזה ימים קודם שיגיע לזמן ביעור יחלק הכל לעניים, וישאר לעצמו מעט מין כדי לקיים בו מצות ביעור בשריפה בזמנו. וכן דעתי אם יזכני ה' לעלות לארץ ישראל הקודש, ולקיים מצות שביעית וביעורו.

"שש שנים תזרע שָׂדֶךְ וְשש שנים תזמר פֶּרֶךְ" (ויקרא כג.ב.)

"שש שנים", הם ששת אלפי שנה שהעולם קיים, ובהם **"תזרע שָׂדֶךְ"**, עליך לקיים מצוות עשה כמו שכתוב (הושע י. יב) **"זרעו לכם לצדקה"**. **"וְשש שנים תזמר פֶּרֶךְ"**, הם מצוות לא תעשה שצריך לזמור ולכרות אותם, ואז **"וְאָסַפְתָּ אֶת תְּבוּאָתָה"**, תקבל שכר בעולם הבא. אולם **"בְּשָׁנָה הַשְּׁבִיעִית"**, זה האלף השביעי, **"שַׁבַּת שְׁבַתוֹן יִהְיֶה לָאָרֶץ"**, לא תוכל להמשיך לאסוף מצוות, **"שֶׁדֶךְ לֹא תזרע וכרמך לֹא תזמור"**, באותו זמן כבר לא יתאפשר לקיים לא מצות עשה ולא מצוות לא תעשה, אלא **"והיתה הארץ לכם לאכלה"**, זה הזמן לקבל את השכר בעבור המצוות שקיימנו בששת אלפים השנים שעברו, ולאכול את התענוגים והעידונים האמתיים.

ספר "ומתוך האור, שמיטה"

"שש שנים תזרע שָׂדֶךְ... בְּשָׁנָה הַשְּׁבִיעִית, שַׁבַּת שְׁבַתוֹן יִהְיֶה לָאָרֶץ" (ויקרא כג. ג. ד.)

אדם ששומר שמיטה הקב"ה מבשרו שבמשך שש שנים יזכה לעבוד את שדהו ולא יצטרך למוכרה. **"שש שנים תזרע"**, סופי תיבות **"שמע"**, ובפסוק **"שמע ישראל ה' אלוקינו"** ה' אחד, שש תיבות, לרמז על כך שכל הזרע שש ימים ונח ביום השביעי מעיד על יחודו של ה' יתברך. כך גם מי שזרע שש שנים ובשנה השביעית משבית את השדה, מוכיח על עצמו, כי הוא בעל אמונה אמיתית. אך מי שחס ושלום עובד בשביעית, הרי הוא כופר ביחודו של עולם. ומצאתי בשם רבינו אפרים שאמר על תיבת **"שמע"** שהיא ראשי תיבות **"עול מלכות שמים"**, לרמז על כך שמהות מצות השמיטה היא עול מלכות שמים.

החיד"א

שתי בחינות בשומרי שבת

מדוע כפלה התורה ואמרה: **"וְשַׁבְתָּהּ הָאָרֶץ שַׁבַּת לָהּ"** (ויקרא כה. ב), ולאחר מכן שוב חזרה **"וְהִיָּתָה שַׁבַּת הָאָרֶץ לָכֵם לְאָכְלָה"** (כה. ו)? יש לומר: ישנם שתי בחינות בשומרי שבת:

ישנם בני אדם שבכל ימות השבוע נשכחה מלבם יראת ה'. עסוקים הם ברדיפתם אחרי ההבל והריק, ובהגיע יום השבת הם מנצלים אותה להתענג בתענוגים ברכורים ושלי ודגים. מבחינתם אם אפשר לנוח ביום זה ולשמוח בתענוג אכול ושתה, כל עדת ישראל יעשו

משמע מדבריו שמצות הביעור היא מצות חיובת, ויש חובה על האדם לבער פירות שביעית. ובאר ה"חזון איש", במכתב (זרעים ליקוטים סי' י' מכתב שני), שמצות הביעור היא שלב נוסף במצות השמיטה, שכל מהותה להראות שה' הוא אדון הארץ, והאדם אינו בעלים על האדמה בשנה זו.

ספר "ומתוך האור, שמיטה"

דָּבָר בַּא לַעוֹלָם עַל פִּירוֹת שְׁבִיעִית

במסכת אבות (פ"ה מ"ט) אומרת המשנה: בארבעה פרקים הָדָבָר מתרבה, ברביעית ובשביעית ובמוצאי שביעית ובמוצאי החג שבכל שנה ושנה... ובמוצאי שביעית מפני פירות שביעית. מדוע על פירות שביעית בא דָּבָר? יש לומר: בשנת השמיטה נצטוונו להפקיר את כל הפירות, אף על פי כן יהיה מה לאכול בשנה השמינית, כי בשנה השישית הארץ הוציאה פירות פי שלושה.

אבל מי שאינו מאמין בה' יתברך וחושש שבעתיד לא יהיה לו מה לאכול, ולכן אינו מבער את פירות השביעית ושומר אותם בביתו אף שנגמר לחיה בשדה, אומר לו הקב"ה: יש לך פירות בבית, תשאר בבית ביחד עם פירותיך. ולכן העונש על פירות שביעית הוא דָּבָר, מידה כנגד מידה, כי בשעת הָדָבָר צריך להיסגר בבית, כפי שהגמרא (ב"ק ס:) אומרת: דָּבָר בעיר כנס רגליך, כמאמר: "ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד הבוקר" **ספר "ומתוך האור, שמיטה" בשם ה"מהר"ם שיק"**

אונאת דברים גורמת לגלות

בית המקדש ראשון נחרב בעוון עבודה זרה שהיא מצוה שבין אדם למקום, ואף שלא רק עוון זה היה בידם, אלא גם גילוי עריות ושפיכות דמים, עיקר העוון שבגללו נגרם החורבן היה עבודה זרה.

והרי טעם מצות השמיטה הוא אמונה, וכמו שכתב הרמב"ן שכל הכופר במצות השמיטה אינו מודה במעשה בראשית, נמצא שהמחלל את השמיטה הוא כעובד עבודה זרה. והנה בית המקדש השני נחרב בעוון שנאת חנם שהיא מצות שבין אדם לחבירו, ולמרות שהיו שם עוונות נוספים ובין היתר שפיכות דמים, מכל מקום עיקר העוון שגרם לחורבן היה שנאת חנם, ועיקר שנאת חנם הוא מה שמצער את חבירו, ומחמת זה נגרמת המחלוקת וזה עוון, אונאת דברים.

ובזה מובן הטעם שבאמצע מצות השמיטה התורה הפסיקה את הענין ועברה לדבר על אונאת דברים: "וְכִי תִמְכְּרוּ מִמֶּכֶר לְעַמִּיתְךָ אוֹ קָנָה מִיַּד עַמִּיתְךָ אֶל תֹּנוּ אִישׁ אֶת אָחִיו... וְלֹא תֹנוּ אִישׁ אֶת עַמִּיתוֹ וְיִרְאֶת מֵאֲלוֹקֶיךָ פִּי אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם", ולבסוף סיימה: "וְיִשְׁכַּחְתֶּם עַל הָאָרֶץ לְבִטָּח" (ויקרא כה. יד-יז). כי התורה הזהירה על עוון השמיטה שהוא גורם לגלות, ולכן הוסיפה גם את הענין של אונאה שגם הוא גורם לגלות, ואם יזהרו משתי אלו יוכלו לשבת בבטחה בארץ ללא חשש גלות

ספר "ומתוך האור שמיטה"

הלכות: פירות שביעית

גידולים שגדלו מעצמם בשביעית, מגרעינים שנפלו מאליהם בשדה, מותרים מן התורה, אך חכמים אסרום כדין גידולים שנזרעו בשביעית, שמא עוברי עבירה יזרעו שדותיהם בשביעית ויאמרו שגידוליהם מאליהם צמחו. איסור הגידולים שצמחו מאליהם, וכן אותם שנזרעו באיסור, נקרא בפי חז"ל "איסור ספיחין", מלשון "ספחני", כלומר נספח ליבול השנה הקודמת. ספיחין שנתלשו בשביעית אסורים לעולם, אך ספיחין שנתלשו בשמינית יש מהם שמותרים מזמן מסויים.

ספר "פירות שביעית"

פתגם: אם אתה מאמין שיכולים לקלקל, תאמין שיכולים לתקן.
רבי נחמן מברסלב

חקירה: אכילת קודשים קודם זריקת הדם

קדושת הקרבן אוסרת אותו באכילה עד שיקרבו מתיריו (מדיני קדושה), או שחיוב זריקת האדם אוסרו באכילה (איסור חדש, ולא מדיני קדושה) (חידושי ר' שמואל נדריס עמוד צו, רו) **ספר "קובץ יסודות וחקירות"**

סיפור: ארוחת גחלים

הגאון רבי מאיר שפירא עמד פעם בהיכל ישיבתו והשמיע שיעור בגמרא. בתוך כך הופיע ראש הקהל וביקש מרבי מאיר להיפנות לשעה קלה, כי ענין דחוף לו אליו. ניסה רבי מאיר להסביר לו, כי אינו יכול להפסיק מתלמודו, אך הפרנס לא אבה להמתין ותבע בתוקף, שהרב יתפנה אליו בלי דיחוי. 'נו מילא', נתחייך רבי מאיר, בוא והצטרף אלי לארוחה. לארוחה? השתומם ראש הקהל, איזו ארוחה? וכי אינך יודע מה שאמרו חכמים בגמרא, שכל הפוסק מדברי תורה ומתפנה לשיחה של חולין, מאכילין אותו גחלי רתמים. **ספר "חד וחלק" חלק ג' (דף קסה)**

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, אברהם בן רבקה, מאיר בן גבי זווירה, אליהו בן תמר, ראובן בן איזא, ששא בנימין בין קארין מרים, מיכאל צ'רלי בן ג'ולייט אסתר, ויקטוריה שושנה בת ג'וים חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, שמחה ג'וזת בת אליו, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, אלחנן בן חנה אנושקה, רבקה בת ליה, רישירד שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, יעל רייזל בת מרטין היימה שמחה. זיווג הגון לאלודי רחל מלכה בת חשמה, הצלחה לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא לבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'ייזל לאוני. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מורים משה בן מרי מרים. משה בן מזל פורטונה. שמחה בת קמיר.

